

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ

Πολυτεχνείου 6, 10433 Αθήνα

τηλ.: 210-5243434, fax: 210-5228231

e-mail: p-e-f@otenet.gr

<http://www.p-e-f.gr>

Οι απόψεις της ΠΕΦ για τα θέματα εξετάσεων στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών
Θεωρητικής Κατεύθυνσης
στις Απολυτήριες Εξετάσεις της Γ΄ τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου
28 Μαΐου 2012

Τα θέματα των Αρχαίων Ελληνικών είναι, το μεν διδαγμένο κείμενο η πέμπτη και η έκτη ενότητα στο σχολικό βιβλίο από τα *Ηθικά Νικομάχεια* του Αριστοτέλη, το δε αδιάκτο από τις *Ιστορίες* του Θουκυδίδη, βιβλίο έβδομο, κεφάλαιο 61 (Δημηγορία του Νικία).

Τα θέματα είναι σαφώς διατυπωμένα και ανταποκρίνονται, σε μεγάλο βαθμό, στις γνώσεις που έχουν αποκτήσει οι μαθητές.

Διδαγμένο κείμενο

Το κείμενο αναφέρεται στην πραγμάτωση της ηθικής αρετής και στον τρόπο με τον οποίο αυτή καθιστά τον άνθρωπο ικανό να εκτελέσει το προορισμένο γι' αυτόν έργο.

Ερωτήσεις

B1. Ζητείται ο συσχετισμός ηθικής αρετής και ηδονής-λύπης, όπως εξηγείται από τον Αριστοτέλη στο συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου.

B2. Ζητείται ο ορισμός και η συσχέτιση τριών αριστοτελικών εννοιών.

Και οι δύο ερωτήσεις είναι ερωτήσεις κατανόησης του νοήματος του κειμένου, με εύκολη απάντηση που ενισχύεται από τα σχόλια του σχολικού βιβλίου.

B3. Η ερώτηση αποτελεί αναπαραγωγή σχετικής παραγράφου στην Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου (σελίδα 141). Απαιτεί απλώς απομνημονευτική ικανότητα και όχι κριτική επεξεργασία των πληροφοριών εκ μέρους των μαθητών.

B4. Η ερώτηση δεν παρουσιάζει ειδική δυσκολία στα περισσότερα ζητούμενά της. Μια ενδεικτική απάντηση θα μπορούσε να είναι:

σχεδόν = ἕξεων

αχάριστος = χαίρων

ασήμαντος = σημείων

ενδεής = δεῖ

πρόφαση = φησίν

διαμονή = μεῖναι

ἄρτιος = ἀρετή

τελεσίδικος=ἀποτελεῖ
δημαγωγός=ἤχθαι
καταδρομικό=δραμεῖν.

Αδίδακτο κείμενο

Γ1. Ενδεικτική μετάφραση στα νέα ελληνικά:

Στρατιώτες, και των Αθηναίων και των άλλων συμμάχων, ο αγώνας ο μελλοντικός θα είναι εξίσου κοινός για όλους, και για τη σωτηρία (την προσωπική) και για την πατρίδα του καθενός, όχι λιγότερο απ' ό, τι για τους αντιπάλους. Διότι, αν νικήσουμε τώρα με τα πλοία, θα έχει κάποιος τη δυνατότητα να ξαναδεί την πόλη του, όπου και αν βρίσκεται αυτή. Δεν πρέπει να χάνετε το θάρρος σας, ούτε να παθαίνετε αυτό ακριβώς που παθαίνουν οι εντελώς άπειροι άνθρωποι, οι οποίοι, αν αποτύχουν στις πρώτες μάχες, έπειτα για πάντα φοβούνται πως θα παθαίνουν τις ίδιες συμφορές. Αλλά και όσοι από τους Αθηναίους είστε παρόντες, έχοντας ήδη την εμπειρία πολλών πολέμων, και όσοι από τους συμμάχους, που πάντα εκστρατεύετε μαζί μας, θυμηθείτε τα απροσδόκητα που συμβαίνουν στους πολέμους.

Γ2. Οι απαντήσεις που ζητούνται, επισημαίνουμε, είναι δυσκολίας παρόμοιας με τις αντίστοιχες στις προαγωγικές εξετάσεις του Γυμνασίου:

ἀγῶνας

ναῦ

αἴσπερ

προτέροις

σφαλεῖσι

κράτει

ἐφορᾶν

πείσεται

σχοίην

ἐμνήσθησαν

Γ3α. Απαιτείται απλή γνώση των βασικών συντακτικών δομών:

στρατιῶται=επιθετικός προσδιορισμός στο ἄνδρες

τῷ=δοτική προσωπική από το απρόσωπο ρήμα ἔστι

ἀθυμεῖν=τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του απροσώπου ρήματος οὐ χρή

τῶν ἀνθρώπων=γενική διαιρετική από το επίθετο υπερθετικού βαθμού ἀπειρότατοι

ταῖς ξυμφοραῖς=δοτική αντικειμενική από το επίθετο ὁμοίαν

τῶν παραλόγων= αντικείμενο του ρήματος μνήσθητε

Γ3β. Η περίοδος μπορεί να μετατραπεί ως εξής:

A. ὁ Νικίας εἶπεν ὅτι, εἰ κρατήσαιεν ἢ κρατήσαιεν ταῖς ναυσίν, εἴη τῷ τήν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν ἐπιδεῖν.

B. ὁ Νικίας εἶπεν, εἰ κρατήσαιεν ἢ κρατήσαιεν ταῖς ναυσίν, εἶναι τῷ τήν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν ἐπιδεῖν.

Στην περίπτωση αυτή υπάρχει συντακτική αμφισημία, την οποία οφείλουν να προσέξουν οι βαθμολογητές, επειδή, σύμφωνα με το σχολικό συντακτικό (σ. 167), μπορεί να θεωρηθεί ότι το περιεχόμενο της δευτερεύουσας πρότασης φανερώνει γνώμη του υποκειμένου, οπότε στον πλάγιο λόγο διατηρείται η υποτακτική της υποθετικής πρότασης.

Η ΠΕΦ θεωρεί ότι η επί σειρά ετών στερεότυπη διατύπωση των θεμάτων στα αρχαία ελληνικά πρέπει να αναθεωρηθεί, προκειμένου να υπάρξει ανανέωση και διαβάθμιση δυσκολίας των ερωτήσεων. Καλό θα ήταν να εξεταστεί και η άποψη ότι δεν είναι αναγκαία η μετάφραση του διδαγμένου κειμένου, που αναπαράγει ακριβώς όσα έχουν λεχθεί στην τάξη. Καθίστανται, επομένως, επιτακτικά: η ανανέωση, η αναβάθμιση και ο εμπλουτισμός των θεμάτων, σε μια συνολική αντιμετώπιση όχι μόνο της αξιολόγησης, αλλά και της διδακτέας ύλης του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών στο Γενικό Λύκειο.

Από την Πανελλήνια Ένωση Φιλολόγων